

prevzetnega mejnega grofa friulskega — v hladno krilo matere črne zemlje.

Cesar postavi na mesto Kadolausa za mejnega grofa — Baldericha.

V staroslavni Sisek prileti glas, da je Kadolaus umerl. Svetli vojvoda dá na turen belo zastavo obesiti in glasnik oznanuje po mestu Horvatom veselo vest.

Narod pleše na zeleni trati svoj radostni ples — in evo! svetlega vojvoda med njimi.

„Sedaj ni treba mirovati“, zakriči na glas, „sedaj je lepa priložnost uloviti nemškega volka, hajd junaci na konje, pokličite černo vojsko, trobite na ves glas v médene roge, in kličite: „Lov je na nemškega volka“.

Po teh besedah odide Ljudevit sopet v svojo palačo.

Po vseh krajih vojvodine horvatske se razširjuje bojni glas, in mladi in stari junaci prijašejo v staroslavni Sisek.

Vojvoda Ljudevit stopi na čelo velike vojske, in jo pelja proti Dravi.

Friulski grof zezve za ta povzdig, in kakor blisk leti s silno vojsko čez Belak na petovsko polje.

Kervava vojska se je začela, al sedaj Horvatom ni poslužila sreča, mogli so čez mejo nazaj pobegniti.

2. „Kukavica, kukavica, izdajica, nezvesti sin horvatske matere, da bi te blisk iz modrega neba zadel“ — tako se ljuti v svoji sobani vojvoda Ljudevit.

Pred vratami stoji zvesti knez Jaropluk in posluša jadnega vojvoda.

„Neyem ali bi stopil v sobo — kaj vendar vojvoda muči — kaj vendar mu kole čversto dušo? — hočem v sobo — naj se razljuti, kakor hoče — saj mene pozna — saj vé, da nima zvestejšega junaka od mene“. — Tako pregovarja knez Jaropluk sam seboj, in ter stopi v sobo vojvodovo.

„Oprostite, svetla krona, da sem se podstopil — rad bi vedil, kaj Vašo dušo moti, in Vaše serce žali“.

„Dobro došel, Jaropluk, imam ti žalostne novice povedati. Stara naša dedšina — izdajstvo, nesloga, in kakor se vse ti gadi velijo, niso še zginili. Čuj — sosed moj vojvoda Porina je potegnil z nemškim cesarjem, brez dvombe mu je mojo krono obljubil, al goljufat se hoče — on ne pozna kukavih Nemcov“.

„Porina, taj častilakomež se pripravlja proti meni na vojsko; ravno mi je poslal po verlem glasniku to žalostno vest knez Radoslav, in mi piše, naj bomo pripravljeni. Skerbi ali moja draga duša, da sosedu pošteno spri-memo — težko mi je, ali ne morem inaiči — nisem jaz kriv, ako se bode bratinska kri prelivala“.

Jaropluk pošlje glas vsem knezom in županom, kateri so z žalostnim sercom sprejeli vest o bratinskem boji. — Bili so se z Porinom tudi združili hrabri Kučevani.

Porina privleče svojo vojsko do Pokolpskega. Blizo pri otoku Kolpe v Savo so postavili svoj tabor hrabri Kučevani.

Proti večeru se prikaže pevec visoke rasti v taboru Kučevanov, in začne vlačiti svetli ločec po glasnih strunah. Niso še takošnega goslarja Kučevani slišali. Ko je vse polno sveta okoli njega bilo, začne pevec prepevati:

Bila sta na Kleku bela ptiča, —

Bela ptiča mila dva goloba, —

Ljubila se, ko sorodna brata, —

Zobala oba iz edne sklede, —

Pijala oba iz edne ročke, —

Sadaj pride črni goljuf gavran, —

In grohoče k ednemu golobu:

„Bratec dragi, pusti brateca trôga,

Pojdi z menoj ta k mogočnem orlu,

On ti hoče dati svojo hčerko,

Lepo hčerko — ptičico orlico;

Ter boš ž njim vred ti kraljeval tudi

Ptičji svet, in velke časti vžival“.

Isel golob gavranu verječi,

Ali ne postane carskim svakom,

Temoč služi orlu za pečenko.

Ni to bila bela dva goloba,

Več sta bila svetla dva vojvoda,

Ljudevit vojvoda u vek slavni, —

Ter Porina vojvod u vek slavni, —

Oba brata, sebi pomočnika

Proti vsakem ptujem sovražniku.

Pride Nemeec in Porini reče:

„Pusti Ljudevita, pojdi z menoj,

Hočem tebe peljati k cesarji,

On ti bode dal ljubljeno hčerko,

Ti boš nosil svetlo slavno krono“.

Ali, kakor golob bil pečenka orlu,

Tako bo Porina rob cesarja.

Te verstice zapevši se skrije v mračni temi viloviti pevec. Kučevani preudarjajo zmisel pesmice, in za belo zoro zapustijo Porino, — vativši se v svojo domovino.

Brez mnovega prelivanja kervi je Ljudevit nesrečnega Porina spodil nazaj v njegovo deželo.

(Konec sledi.)

Certice iz dnevnika.

Spisal A. K. Cestnikov.

III.

Slovenska „Pratika“ in pa horvaški „Šoštar“.

Ko pridem v Zagrebu nekega dne v štacuno enega tamošnih knjigoteržcov, najdem notri tri prav dobro oblečene Štajarce, ki so se ravno pravdali s knjigoteržcom. Se ve da sem poslušal, v kakošno pravdo so zapleteni moji rojaci. Po besedi sem jih kmali spoznal, da so iz okolice rogaške doma, in tudi sem zvedil, da so prišli po koruze v Zagreb. Eden izmed njih je celó bič seboj nosil, pa je bil tudi naj-huji. Hotel je „kranjsko Pratico“ imeti, naj veljá kar hoče; knjigar pa mu je ni mogel dati, kajti je imel ni.

„Pa kaj bo, če „Pratike“ ne dobim!“ zareži serdito mož ter udari z nogo ob tla, da se vse trese. — „Kupite si „Šoštarja“, ga zaverne knjigar ter mu podá horvaško pratiko, kateri je ime „Zagrebački Šoštar“. — „Šoštar! — kaj bom s „Šoštarjem“, ki ni za nič“ — mu seže Štajarc v besedo. „Zakaj ni za nič? Samo pogledjte, da ima ravno take svetnike kakor vaša „Pratika“ — mu reče knjigar. „Svetniki so res pravi, pa kje so šternkukarji?“ — ga zaverne Štajarc, in nasmeja se, kakor da bi bil s tem vprašanjem knjigarja pod koš spravil. — „Kaj vam je treba šternkukarjev?“ — vpraša nekako zdražen knjigar. — „Kaj nam treba šternkukarjev? — neumno vprašanje! Kaj pri vas na Horvaškem šoštarji gledajo na zvezde, da bi zvedili, kakošno bo vreme v prihodnjem letu?“ — mu odvrati porugljivo kmet.

„Marko! — pravi tovarš, ki je dosedaj skerbno pregledoval „Šoštarja“ — pogledj, danes kaže tukaj sneg, pa tako lepo solnce sije!“ — „Pusti, Luka, „Šoštarja“, — pravi Marko — saj veš, da Horvat laže“. — „Kranjec pa resnice ne govori“ — poprime hitro knjigar besedo. „Kaj pa še — zagromi Marko na-nj — mar ne vem, da je lani na Jernejev dan „Pratika“ prav kazala, ko smo bili v Rogatcu na sejmu!“ — „Pa vendar tudi „Pratika“ ne kaže vselej prav“ — se oglasi Luka; al skoro se je Marku zamcril, ki ga hudo pogleda in reče: „Se ve da ne kaže vselej prav ravno za te ali za me, pa prav le kaže; ako pri nas ne gré dež, kadar ga „Pratika“ kaže, gré gotovo na Kranjskem ali na Koroškem ali na Turškem ali pa še kje drugod na onem svetu pod nami“. — „Gledjte, gledjte oče! sv. Jožef, je črn namalan, pa mora rudeč biti“ — pravi tretji tovarš, ki je bil Markov sin. „Jezik za zobe, če ne veš kaj govoriš“ — zareži Marko nad njim — „mar nisi vidil, kako so lani Horvatje za Sotlo derva cepali na dan sv. Jožefa, ko si ti lepo praznoval, in kako so Horvatje praznovali dan sv. Štefana kralja, ko si ti na podu pšenico mlatil!“ — „Kaj se kregaš — reče Luka — kupi si kar si že koli misliš; potem gremo; meni se mudi“. — „No, pa koliko hočete za vašega „Šoštarja?“ — popraša

poslednjič Marko knjigarja. „8 krajcarjev“ — je bil odgovor. „8 krajcarjev!“ — se začudijo vsi trije. — „Pratika je desetkrat bolja, pa jo dobimo za 7 krajcarjev!“ — „Veš kaj Marko! — pravi Luka — kupiva si nemški kolendar, pa pustiva Horvate na miru.“ — „Boljše bo“ — reče zadovoljno Marko — potem pa si kupi vsak svoj „Bauernkalender“.

„To je bil sejm! govori Marko medpotoma ter se praska za ušesi — pa vendar nisem dobil, česar sem hotel; tega nemškega norca bi si bil lahko doma kupil, nikar da sem prišel v Zagreb po-nj.“ — „Kaj mi le bo baba rekla“ — sem še slišal Lukeža godernjati, potem pa so odšli naši kupci v gostivnico k črnemu slonu v savsko ulico, kjer so njih vozovi bili in pa konji.

Tako le se nam godi, sem si mislil; pa kdo nam more pomoči, če si sami nočemo? Naši knjigoteržci, pravimo, so krivi, da se tako malo slovenskih bukev prodá. Je li to res? Kdo more terditi dá? Ko bi le bilo dosti kupcov, gotovo bi se tudi bukve dobivale v Zagrebu kakor v Terstu. Al kaj pomaga, če založnik slovenskih bukev pošlje nekoliko iztisov v Zagreb? Nazaj jih dobi! Ali bo kedaj boljše kakor je sedaj, Bog vé. Slabeje saj ne bo, ker je že zdaj dosti slabo. Gosp. Jože Drobnik je bil prestavil enkrat v „Slovenskem Prijatelju“ ilirsko pričico „Traži a dat će ti“. Ker pa nimam slovenske prestave pri rokah, naj podam tukaj le zadnje verstice v originalu:

Od to doba *) (znajte) ima
Niemac kesu svagda punu,
Latin robe u štacunu,
Holi Madžar s Hambarima
Žitom puna sva dvorišta,
A Slovenac? — nejma ništa.

Poletni večer.

Ko silna podnevna vročina jenjuje,
Ko vetrice večerni prijetno pihlja,
Ko solnčnih žarkov že moč omaguje,
Drugam ko ogrevat se ono ravna:
Sledim na zelene goričice travi,
In radostin čudim se celi naravi.

Tam pelje po cesti na vozu pšenice
Se hlapec, ter z bičem pokaje močno,
Si zmiraj prepeva glasno veselice,
Da z bližnjega gaja odmeva lepo.
Za vozom pa vrabci ferfraje skakljajo,
Si zern nabiraje veselje imajo.

Zdaj čujem prepevat od daleč žanjice
Večernico lepo na poti damó,
Presilne vročine ni belo jim lice:
Od jutra do večera delale so.
Pa kakor zaslišijo „Marijo“ zvoniti,
Omolknejo vse in začnejo moliti.

Iz paše se vrača živina goveja,
Veselo prepeva pastirček za njo,
Tako da veselja serce se mu smeja,
Ko žene živinco na bistro vodo:
Napaja in pije in žvižga in poje,
In vedno tako se raduje po svoje.

Kak sladko prepevajo tički po logu,
Kak pač ljubeznjivo mi slavček drobí,
Kak slavo skazujejo svojemu Bogu,
Ki jih in mladiče dobrotno živi.
Škerjanček spusti se v zrak žvergoljaje
Zgubi se v višave mило prepevaje.

*) To je, od časa, ko sta Bog in pa sv. Peter hodila po svetu. Prišla sta bila namreč najpopred k nemškemu kmetu, ter sta ga prosila za večerjo in stanovanjske. Nemec jima postreže; potem pa, ko sta ga pri odhodu vprašala za dolg, tirja polno možnjo dnarjev. Potem gresta k Latinu (Lahu). Postreže jima s polento, ter tirja pri njunem odhodu polno štacuno blaga. Madžar je zahteval polne zaloge žita, Slovenec pa —

A Slovenac duša čista
Kaže odmah: Bratjo ništa!

Pis.

Glej! že je za gore se solnčice skrilo,
Več kamba ne žuli voliča hudó,
Že jela svetiti je lunica mило,
Že kinčijo zvezdice jasno nebó —
Že vtihnilo je, kar čez dan je veršelo,
Potihnilo vse, kar veselo je pelo.

Kje najde se človek, ki danes žaluje?
Ko kinči naravo najlepši nam kras,
Ko vse, kar živi, se nebeško raduje,
Ko čuje povsod se veseli le glas.
„Raduj se v meni, o duša! veseli
Se, dokler telo je v prijazni deželi“.

Pivčan.

Dopisi.

Od sv. Trojice na Štaj. 28. julija. — Bodi Bogu mило! pri nas je tudi taka suša, da žuga vse zgoreti; ako se ta teden deža ne bo, ne bomo imeli ne ajdine, ne repe, ne korenja, pa tudi ne koruze ne graha (fižola) nič. Krompir in grah so červi snedli, ker jih je taka sila v zemlji, da jih nobeden ne pomni kadaj toliko. Ako orješ, se ti valé, kakor da bi beli bob sejal na njivo. Kaj bo iz tega! — Pšenica in rež je pri nas bolj slaba kakor dobra, ker je bila polegnina. Bob je velik zrastel, pa je drobán. Čerček že en teden popeva; grojzde se že tam in tu mehča. Vино se še dobi pri nas štertinjak od 40 do 50 gold. nov. dn.; pšenica je po 4 gold. mernik. Živina ne bo draga, ker otave pri nas čisto nič ne bo. Oh, letos bo huda! Ker so svitli cesar po razglasu od 15. t. m. naznanili, da je mir sklenjen, smo jim mi v zahvalo v pisemcu slovensko pesem poslali. — Na Slatini (Sauerbrunn) ni bilo izperva skor nič gospóde, pa zdaj, ko je mir sklenjen, se jih je naenkrat toliko pripeljalo, da jim stanovališč primanjkuje. V jutro in zvečer vidiš po Slatini vse polno gospóde vsake baže mergoleti. Kam pride voda, ki jo tu popijo, je sicer vsakemu dobro znano; radi pa bi vedili, ali pride bogastvo, ki ga tolsti trebuhu tu popušajo, tudi kmetijstvu v pravi prid? Škoda, če ne! — V pondeljek je strela v cerkev „Marija-trošt“ pri Žitolah udarila. Bila je ravno Božja služba, ker so s procesijo iz Makol prišli dežja prosit; dva možaka je ubila, več ženskam je obleko stergala, pa najbolj je čabov na čevljah iskala. Magnet je sicer na cerkvi, al drot se je bil pokvaril. Naj bi se na take reči povsod dobro pazilo! Magnet vleče strelo na-se, — pa železni drot mora biti v dobrem stanu, da jo varno odpelje in pelje v tla.

Janez Žurman, župan.

Iz Št. Pavla pri Preboldu na Štaj. 28. julija.
A. P. — Dvakrat nas je v tem mesecu ogenj silno prestrašil. 9. dan t. m. ravno opoldne je v Šešici 5 poslopij pogorelo. Cela vas, ki šteje čez 30 hiš, je bila v veliki nevarnosti; le hitra pomoč domačih in bližnjih srenj, posebno iz Št. Petra in Žavskega terga, ki so z gasivnicami prihiteli, je silni plamen zaterla. — 19. dan t. m. se ravno taka nesreča primeri v Kapli vasi; ob štirih popoldne nam cerkvenik z zvonika bližnji ogenj okliče. Sosodje so bili hipoma na nogah; od vseh krajev začnejo ljudje vkup hruti; vodja bližnje fabrike sam se vsede na gasivnico in z blizo 200 delavci, vsak s svojim camparjem, kakor pri nas gasivnemu orodju pravijo, priteče na pomoč, ktero so nam tudi od vseh bližnjih krajev skazali; še celó iz daljnega Vranskega so gospodje uradniki gasivnico pripeljali, s ktero so nam neutrudljivo in umno pomagali; tudi ondašnji žandarji so bili kmalo pri rokah. Mali otročiči, viditi gorečega petelina po strehah skakati, začnejo moliti, odraseni pa nosijo vodo kakor pridne mravlje, in tako smo z Božjo pomočjo bližnje hiše čudovitno oteli. Štirih kmetov pohištva s ternenom je ogenj vpcpelil; škoda znaša čez 10,000 gld. *) Želeli bi, da bi gasivne posodbe (camparje)

*) Radi bi bili tudi zvedili: ali imajo pogorelci svoje pohištva pri kateri asekuraciji zavarovane, da bi vedili, ali so naši ljubi